

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jubilea a zprávy Jubilees and news

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 34 (1989), No. 4, 243--244

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139153>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1989

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

- [5] G. L. LAMB: *Elements of Soliton Theory*. John Wiley, 1980. Ruský překlad Mír 1983.
- [6] F. CALOGERO, A. DEGASPERIS: *Spectral Transform and Solitons*. North Holland 1982. Ruský překlad Mír 1987.
- [7] R. K. DODD et al.: *Solitons and Nonlinear Waves*. Academic Press, 1982.
- [8] V. E. ZACHAROV et al.: *Teorija solitonov*. Nauka 1980.
- [9] *Solitons*. Topics in current physics 17, red. R. K. BULLOUGH, P. J. CAUDREY. Springer 1980.
- [10] C. S. GARDNER et al.: Phys. Rev. Lett. 19 (1967) 1095.
- [11] M. J. ABLOWITZ et al.: J. Math. Phys. 21 (1980) 715.
- [12] J. WEISS et al.: J. Math. Phys. 24 (1983) 522.
- [13] V. E. ZACHAROV, A. B. ŠABAT: ŽETF 61 (1971) 118.
- [14] M. J. ABLOWITZ et al.: Phys. Rev. Lett 31 (1973) 125.

jubilea zprávy &

Rukopisy článků k osobním výročím nebo k výročním institucí musí být redakci dodány 9 měsíců před datem výročí, mají-li být publikovány včas.

SPOMIENKA NA PÔSOBENIE AKADEMIKA O. BORŮVKU V BRATISLAVE

pri príležitosti jeho deväťdesiatych narodenín

Akademik O. Borůvka bol dobrým priateľom nestora slovenských matematikov, akademika Jura Hronca. Pozorne sledoval rozvoj matematiky na Slovensku a rozhodol sa pomôcť tomuto rozvoju vtedy, keď bola jeho pomoc najpotrebnejšia, v jeho začiatkoch. Dnešnému uchu znie až neuveriteľne, ale vyše 10 rokov dochádzal z Brna do Bratislavy každý druhý týždeň, aby bez nároku na odmenu prednášal, konzultoval a skúšal. Korene tohto počínu treba hľadať v rodičovskej výchove na moravsko-slovenskom pomedzí, ale najmä v čínorodej túžbe pomôcť bratom Slovákom. V tom čase (r. 1949) Katedra matematiky na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave mala 3 až 4 členov, ktorí ani pri najlepšej vôli nestačili zabezpečiť výuku matematiky. Ešte naliehavejšou sa javila potreba vychovávať mladých učiteľov na katedre, zadávať im problémy, usmerňovať ich výskum smerom

k modernej problematike. Akademik O. Borůvka si položil ešte jeden cieľ, a to pestovať česko-slovenskú vzájomnosť budovaním osobných priateľstiev, nadväzovaním vedeckých stykov a vzájomnej spolupráce medzi moravskými a slovenskými matematikmi.

Pedagogickú prácu sprevádzal svojim neodolateľným osobným šarmom. S poslucháčmi nadviazal veľmi dobré osobné kontakty. Úprimne sa zaujímal o ich život a podľa možnosti im vždy poskytol dobrú radu alebo aspoň útechu. Dobre si zapamätal a podnes sa zaujíma o ich ďalšie osudy. Prednášal matematickú analýzu, Lebesgueov integrál, teóriu matic, teóriu obyčajných diferenciálnych rovníc a integrálnych rovníc. Striedavo viedol seminár z matematickej analýzy a teórie grúp a grupoidov. Z teórie diferenciálnych rovníc vydal skriptá na UK, ktoré sa vyznačujú originálnosťou prístupov a tematiky.

Okrem pedagogickej práce sa venoval výchove mladých matematikov. Vďaka jeho širokému prehľadu a tvorivým schopnostiam zadával našim pracovníkom problémy z rôznych oblastí matematiky a pravidelne s nimi konzultoval o ich riešení. Účinne prispel k rozvoju algebry na Slovensku. Z jeho podnetu vznikol v Bratislave seminár z teórie zväzov, z ktorého vyrástlo niekoľko úspešných pracovníkov v teórii usporiadaných štruktúr. Predsa jeho hlavným vtedajším zameraním bola teória lineárnych diferenciálnych rovníc 2. rádu. Jednotlivých učiteľov orientoval na túto oblasť a príbahlé odvetvia. Tým chcel zabezpečiť postup výskumu na širokom poli, kde by si jednotliví bádatelia mohli navzájom pomáhať. O jeho jasnozrivosti

svedčí napr. fakt, že zadaním problému nájsť všetky lineárne rovnice 2. rádu, ktorých fundamentálny systém riešení má predpísané nulové body na komplexnej rovine, umožnil jeho riešenie v Bratislave o 26 rokov skôr, ako tento problém bol vyriešený v USA. Je symbolické, že vychoval prvého aspiranta z matematiky na UK. Jeho seminár v Brne navštevovali učitelia z Bratislavy pravidelne vyše 10 rokov a ďalších 10 rokov chodievali naň nepravidelne. Teória obyčajných diferenciálnych rovníc sa pod jeho vplyvom úspešne rozvinula nielen v Brne, ale aj v Bratislave, Žiline a Košiciach; táto teória je jednou z oblastí, v ktorých si naše veda udržia-va popredné miesto v celosvetovom merítku. Je len prirodzené, že medzi pracovníkmi týchto pracovísk vládnu priateľské vzťahy vzájomnej spolupráce pri riešení spoločnej problematiky.

Akademik O. Borůvka založil tradíciu spoločných matematických výletov. Konali sa každoročne striedavo na Morave a Slovensku. Tri dni v máji sa stretávali učitelia a študenti matematiky univerzít v Brne a Bratislave v nejakom peknom kúte našej vlasti. Výlet mal ustálený program, v ktorom akademik O. Borůvka vystupoval so svojou nerozlučnou harmonikou a o náladu sa starala cimbalová muzika z Brna. Tieto výlety boli vhodnou príležitosťou pre výmenu myšlienok, nadväzovanie priateľstiev a poznávanie turisticky prístupných miest. O veselé zážitky na nich nikdy nebolo núde a výlety skutočne predstavovali príjemnú bodku za dvoma semestrami naplnenými tvrdou prácou.

Akademik O. Borůvka mal aj niekoľko prednášok v JSMF v Bratislave. Zvlášť pekná bola jeho prednáška o tom, ako písať (akým štýlom písať) vedecké práce z matematiky. Zdôrazňoval, že popri presnosti treba dbať aj o pútavosť a pekné vyjadrovanie z hľadiska štylistiky.

Svojou prácou, úspešnou pomocou, ľudským prístupom ku každému a pestovaním vzájomných stykov medzi českými a slovenskými matematikmi sa akademik O. Borůvka hlboko zapísal do srdca slovenských matematikov. Svoju vďačnosť najlepšie prejavíme tým, že budeme pokračovať v jeho ušľachtilých snahách na poli rozvíjania matematiky a budovania dobrých pracovných a osobných vzťahov medzi českými a slovenskými matematikmi.

Valter Šeda

Obsáhlejší článok k devadesiatinám akademika Borůvky jsme uveřejnili v čísle 2/89. (Pozn. red.)

Zprávy o jednorázových akcích je třeba dodávat redakci do 1 měsíce od skončení akce.

20ROČNÝ SEMINÁR O RÁDIOSPEKTROSKOPII JSMF V KOŠICIACH

Dňa 21. apríla 1970 sa konala na **Katedre fyziky Vysokej školy technickej v Košiciach** prednáška doc. dr. AMBRASASA VIDMANTASA z Katedry fyziky Polytechnického inštitútu z Kaunasu (Litevská SSR) *O možnostiach zlepšenia detekcie a registrácie magnetickej jadrovej rezonancie*, ktorá v denníku Seminára o rádi-spektroskopii JSMF je zaznamenaná ako prvá prednáška. Tento stály seminár má teda v kalendárnom roku 1989 svoj jubilejný 20. ročník. V r. 1970 boli vlastne len 3 seminárne prednášky (druhá o skúsenostiach zo študijnej cesty v Belgicku a správa o medzinárodnej konferencii 16. kongresu AMPERE v Bukurešti). Postupne rástol počet prednášok za rok i počet účastníkov. Tak napr. v r. 1972 bolo 6 prednášok, r. 1983 už 12 prednášok, až sa počet akcií v roku ustálil na priemerne 10 ročne. Počet účastníkov seminára rástol z 12 až na 32 (prednáška o Mösbauerovej spektroskopii v novembri 1983), ale priemerná účasť býva v súčasnej dobe 20–25 účastníkov. Doteraz sa konalo spolu 139 seminárnych prednášok.

Seminár vznikol ako dôsledok potreby predjednať odborné problémy v odbore rádi-spektro-